

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 227/2020-44

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom Mgr. JUDr. Zoltánom Perhácsom, PhD., Jelenec 353, proti uzneseniam Krajského súdu v Bratislave č. k. 3Tpo/55/2019 z 29. októbra 2019 a č. k. 2Tos/110/2019 z 28. novembra 2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnými sťažnosťami doručenými ústavnému súdu 15. januára 2020 a 11. februára 2020, ktoré boli uznesením z 18. februára 2020 spojené na spoločné konanie, domáha vyslovenia porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 8 ods. 1, 2 a 5 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami krajského súdu, ktorými boli zamietnuté jeho sťažnosti proti rozhodnutiam okresného súdu, na základe ktorých bola v prvom prípade zamietnutá jeho žiadosť o prepustenie z väzby a v druhom prípade bol po podaní obžaloby ponechaný vo väzbe. Okrem vyslovenia porušenia základných práv sa sťažovateľ v oboch sťažnostiach domáha zrušenia napadnutých rozhodnutí, prepustenia z väzby a primeraného finančné zadostučinenie 5 000 eur.

II.

2. Sťažovateľ bol uznesením sudcu pre prípravné konanie okresného súdu z 12. mája 2019 vzatý do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Sťažovateľovi bolo vznesené obvinenie za zločin pozbavenia osobnej slobody podľa § 182 ods. 1 a 2 písm. c) Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť tak, že na základe spoločnej dohody a po rozdelení úloh s ďalšími

páchateľmi došlo k obmedzeniu osobnej slobody poškodeného, ktorý bol týmito ďalšími páchatelmi vylákaný na stretnutie, následne proti svojej vôli naložený do motorového vozidla a prevezený do sťažovateľom vopred zabezpečeného bytu, v ktorom bol tri dni držaný a na jeho strážení sa zúčastnil aj sťažovateľ.

3. Sťažovateľ 6. septembra 2019 požiadal o prepustenie z väzby. Okresný súd uznesením 24. septembra 2019 jeho žiadosť zamietol, písomný sľub neprijal a nenahradil väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka. Dôvod väzby okresný súd odôvodnil poukazom na charakter skutku, ktorý sa vyznačoval vopred premyslenou súčinnosťou viacerých osôb. Okrem toho okresný súd konštatoval, že sťažovateľ síce nebol trestaný, no bol bez dostatočných príjmov, keďže náklady na jeho rodinu zabezpečovala manželka, ktorá za neho platila aj dlhy. Okresný súd poukázal na podozrenie, že sťažovateľ sa zúčastnil spáchaniu skutku za finančnú odmenu, a to, že spáchanie skutku neoznámil. Z toho, že sťažovateľ si účasťou na skutku zabezpečoval finančné prostriedky na obživu, keďže dostal odmenu za zabezpečenie bytu, súd vyvodil, že by mohol pokračovať v trestnej činnosti. Nenahradenie väzby okresný súd odôvodnil závažnosťou trestnej činnosti a nezistením žiadneho dôvodu na záver o dostatočnosti dohľadu mediačného a probačného úradníka.

4. Proti rozhodnutiu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej bolo rozhodnuté prvým napadnutým uznesením krajského súdu z 29. októbra 2019, v ktorého odôvodnení krajský súd zhrnul dôvody väzby z rozhodnutia okresného súdu. Predovšetkým však poukázal na závažnosť skutku sťažovateľa. Krajský súd pripustil, že osoba sťažovateľa sama osebe nedáva žiadne dôvody pre obavu z pokračovania v trestnej činnosti, zdôraznil však závažnosť jeho skutku, ktorý sa vyznačoval vysokou mierou bezohľadnosti a premyslenosti. Táto úvaha viedla k záveru o potenciáli sťažovateľa páchať trestnú činnosť. K nenahradeniu väzby krajský súd uviedol, že záver o dostatočnosti náhrady väzby musí byť opodstatnený na základe pomerov páchatelia alebo okolností prípadu, prihliadajúc na závažnosť skutku, ktorý je obvinenému kladený za vinu. V prípade sťažovateľa charakter trestného činu, jeho závažnosť a spôsob jeho spáchania viedli k záveru o nemožnosti nahradenia väzby. Okrem toho krajský súd poukázal na to, že sťažovateľovi hrozí trest odňatia slobody v sadzbe sedem až dvanásť rokov.

5. Na sťažovateľa podal prokurátor 7. novembra 2019 obžalobu za skutok, pre ktorý mu bolo vznesené obvinenie. Okresný súd uznesením z 20. novembra 2019 rozhodol o ponechaní sťažovateľa vo väzbe a o nenahradení väzby, a to v podstate na základe rovnakých dôvodov ako v predchádzajúcich uzneseniach. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej krajský súd rozhodol druhým napadnutým uznesením, pričom sa stotožnil s rozhodnutím okresného súdu v podstate z rovnakých dôvodov ako pri prvom napadnutom uznesení. Sťažovateľ bol 21. mája 2020 z väzby prepustený.

III.

6. Sťažovateľ obom napadnutým rozhodnutiam vytýka nedôsledné zdôvodnenie väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Podľa sťažovateľa neboli zistené žiadne konkrétne skutočnosti nasvedčujúce pokračovaniu v páchaní trestnej činnosti. Podľa sťažovateľa sa krajský súd nedostatočne zaoberal s jeho argumentáciou a vyslovenie domnienky o existencii väzobného dôvodu samo osebe nepostačuje na konštatovanie dôvodov väzby. Z napadnutých uznesení sa

podľa sťažovateľa nedá zistiť, aká konkrétna skutočnosť odôvodňuje obavu z pokračovania v trestnej činnosti, a v uzneseniach je vyjadrená ničím nepodložená a indiferentná hrozba, ktorá nenapĺňa zákonné podmienky preventívnej väzby. Podľa sťažovateľa z odôvodnenia namietaných uznesení nie je jasné, prečo nepostačovalo nahradenie väzby niektorým z prostriedkov podľa Trestného poriadku.

IV.

7. Obsah základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, čl. 8 ods. 1, 2 a 5 listiny v súvislosti s väzbou je v zásade rovnaký a jeho základným rámcom je ustanovenie, podľa ktorého osobu možno do väzby vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu. Ústavný rámec dopĺňajú ustanovenia dohovoru, konkrétne namietaný čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, podľa ktorého nikoho nemožno pozbaviť slobody, pokiaľ sa tak nestane v súlade s konaním ustanoveným zákonom, ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť osobe v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní a čl. 5 ods. 4 dohovoru, podľa ktorého každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

8. Z ústavy a rovnako aj z dohovoru vyplýva, že každé obmedzenie osobnej slobody väzbou môže nastať len z dôvodov ustanovených zákonom. Preto úprava obsiahnutá v Trestnom poriadku je integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody (II. ÚS 315/06). Obsahom základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o jej väzbe skúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe (IV. ÚS 207/07, III. ÚS 115/08). Z judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 417/2011) vyplýva, že v prípade rozhodovania o vzatí do väzby musia byť splnené tieto podmienky: po formálnej stránke musí existovať uznesenie o vznesení obvinenia, po materiálnej stránke musia existovať skutočnosti osvedčujúce kvalifikované podozrenie, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný a má znaky trestného činu, a že sa obvinený trestného činu, ktorý sa mu v uznesení o vznesení obvinenia kladie za vinu, dopustil. Napokon musí existovať niektorý z väzobných dôvodov uvedených v § 71 Trestného poriadku.

9. Predmetom ústavnej sťažnosti nebolo spochybňovanie dôvodnosti sťažovateľovi vzneseného obvinenia, ale súladu argumentácie napadnutých rozhodnutí v časti, ktorá mala odôvodniť danosť toho, že v prípade sťažovateľa podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku z konania sťažovateľa alebo z ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že bude pokračovať v trestnej činnosti. Pri oboch uzneseniach krajského súdu treba vychádzať z toho, že odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a druhostupňového súdu nemožno posudzovať izolovane (IV. ÚS 372/08), pretože tieto konania z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok.

10. Odôvodnenia oboch napadnutých uznesení v spojení s rozhodnutiami okresného súdu z opisu a charakteristiky skutku, pre ktorý sa voči sťažovateľovi viedlo trestného stíhanie, dospeli k záveru o tom, že sú dané obavy z pokračovania v trestnej činnosti sťažovateľa a že je nemožné väzbu sťažovateľa nahradiť. Krajský súd považoval skutok za závažný s vysokou mierou bezohľadnosti

a premyslenosti, keďže sťažovateľ sa ako spolupáchateľ vedome zúčastnil násilného obmedzenia osobnej slobody inej osoby, a to tak, že za odplatu vopred zabezpečil byt, v ktorom bol poškodený tri dni násilne držaný a na jeho strážení sa zúčastnil aj sťažovateľ.

11. Z hľadiska ústavnoprávneho posúdenia je rozhodné, či okolnosti spáchania skutku, pre ktorý je vznesené obvinenie možno považovať za konanie alebo ďalšiu konkrétnu skutočnosť, z ktorej vyplýva obava v pokračovaní trestnej činnosti. Táto úvaha krajského súd nevybočuje z rámca uvedených zákonných ustanovení, i keď nejde o typické konanie, ktoré odôvodňuje preventívnu väzbu. Takýmto typickým konaním je predovšetkým predchádzajúce protiprávne konanie postihované trestnoprávnou zodpovednosťou. Tak tomu v prípade sťažovateľa nebolo, no z pohľadu preventívneho účelu väzby nemožno vylúčiť ani také konanie obvineného, ktoré sa stotožňuje so skutkom, pre ktorý bolo vznesené obvinenie. Inak povedané, i samotné okolnosti spáchaného trestného činu môžu odôvodniť obavu z pokračovania v trestnej činnosti, a tak viesť k ústavne konformnému obmedzeniu osobnej slobody.

12. Z napadnutých rozhodnutí je zrejmé, že krajský súd v oboch rozhodnutiach zvažoval okolnosti skutku spáchaného sťažovateľom. Skutok sťažovateľa, ktorého spáchanie bolo dostatočne preukázané nielen v dôkaznej miere vznesenia obvinenia, ale aj podania obžaloby, bol charakteristický viacerými osobitnými prvkami, ktorých spoločným menovateľom bolo vopred plánované násilné obmedzenie osobnej slobody poškodeného, na ktorom sa sťažovateľ aktívne a za odplatu zúčastnil. Táto charakteristika plne zodpovedá skutku sťažovateľa. I keď tieto prvky konania sťažovateľa sú rozhodné aj pre následné vyvodenie trestnej zodpovednosti, čo by mohlo zvädzať k zjednodušujúcemu argumentu o nahrádzaní účelu trestu väzbou, nemožno dospieť k záveru, že by konštatovanie dôvodov preventívnej väzby a jej nenahradenie v prípade sťažovateľa vybočovalo z rámca jeho základného práva na osobnú slobodu. Spôsob účasti sťažovateľa na závažnom zločine, ktorý sám osebe spôsobuje hrôzu, dôvodne viedol ku konštatovaniu obavy z pokračovania v trestnej činnosti.

13. Sťažovateľ napadnutým rozhodnutiam vytýka, že sa nedostatočne zaoberali jeho argumentáciou a vyslovili domnienky o existencii väzobného dôvodu. K tomu treba uviesť, že rozhodnutie o väzbe je vo svojej podstate vždy vyslovením domnienky – obavy, ktorá však musí vyplývať z konania väzobne stíhanej osoby. Pri rozhodovaní o väzbe môže súd riziko páchania trestnej činnosti do budúcnosti vždy len odhadovať (II. ÚS 67/2013). To, že táto obava môže vyplývať aj z okolností stíhaného skutku, však samo osebe nevedie k záveru o nedostatočnom vysporiadaní sa s argumentáciou sťažovateľa v konaní pred všeobecnými súdmi.

14. Z pohľadu sťažovateľom namietaného porušenia základných práv nie je ústavná sťažnosť dôvodná, a preto jej ústavný súd nevyhovel.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. apríla 2021

Robert Šorl
predseda senátu